

Talousennuste 2006–2007

Taloustilanne hyvä – globalisaatio heikentänyt teollisuuden kasvupotentiaalia

Palkansaajien
tutkimuslaitos
Markku Lehmus
Eero Lehto
Ilpo Suoniemi
Heikki Taimio

Suomen kokonaistuotanto kasvoi viime vuonna 2,1 prosenttia edellisvuodesta. Paperiteollisuuden työsulku alensi kasvulukua vajaan prosenttiyksikön. Teollisuustuotannon kasvu oli muutoinkin odotettua hitaampaa. Viime vuoden lukuihin täytyy kuitenkin suhtautua vielä varauksella. Kansantalouden tilinpidon uudistuksen viivästyminen vuoksi luotettavaan laskentaan perustuvat luvut valmistuvat vasta kesäheinäkuussa. On mahdollista, että viime vuoden luku vielä korjaantuu jonkin verran ylöspäin.

Tänä ja ensi vuonna talouskasvu on melko ripeää. Osin paperiteollisuuden

työsulun vuoksi tämän vuoden kasvuluku nousee 3,8 prosenttiin. Ensi vuonna kasvu on prosenttiyksikön hitaampaa. Euroopan kehitys tukee kasvua tänä ja erityisesti ensi vuonna. Tosin edes elpyvät Euroopan markkinat eivät voi siivittää Suomen taloutta yhtä nopeaan kasvuun kuin mitä koettiin 1990-luvun jälkipuoliskolla. Ilman telekommunikaatiolaitteiden sopimusvalmistuksen siirtymistä maasta ulos ja metsäteollisuuden kapasiteetin supistamista tuotannon kasvu olisi nopeampaa. Suomen talouden lähiajan kasvu on edelleen nopeaa palvelualoilla kuten kaupassa ja liike-elämän palveluis-

sa, mikä taas tukee työllisyyden parantumista.

Euroalueen kasvu nopeutuu

Euroalueen kokonaistuotanto kasvoi viime vuonna 1,5 prosenttia edellisvuodesta. Tänä vuonna kasvu kiihtyy runsaaseen kahteen prosenttiin. Kasvu on nopeimmillaan vasta tämän vuoden lopulla. Osin tästä syystä ensi vuoden kasvuluku nousee 2,6 prosenttiin.

Euroopan unionin ja euroalueen talousnäkymät ovat vankemmalla pohjalla kuin pitkään aikaan. Muun muassa maltillinen palkkakehitys sekä euron arvon alentuminen kilpailukyvyn kannalta siedettävälle tasolle ovat kohentaneet yritysten kannattavuutta ja vankistaneet niiden rahoitusasemaa, mikä taas on parantanut yritysten tulevaisuuden näkymiä ja rohkaissut niitä lisäämään investointeja. Euroalueen kuluttajaluottamus, joka on ollut alamaissa vuoden 2002 alkupuolelta saakka, on kohentunut viime kuukausina jonkin verran muttei ole vielä näkynyt juuri yksityisen kulutuksen piristymisenä. Kotitalouksien kulutushaluja on

Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteryhmään kuuluvat Heikki Taimio (vas.), Markku Lehmus, Ilpo Suoniemi ja Eero Lehto.

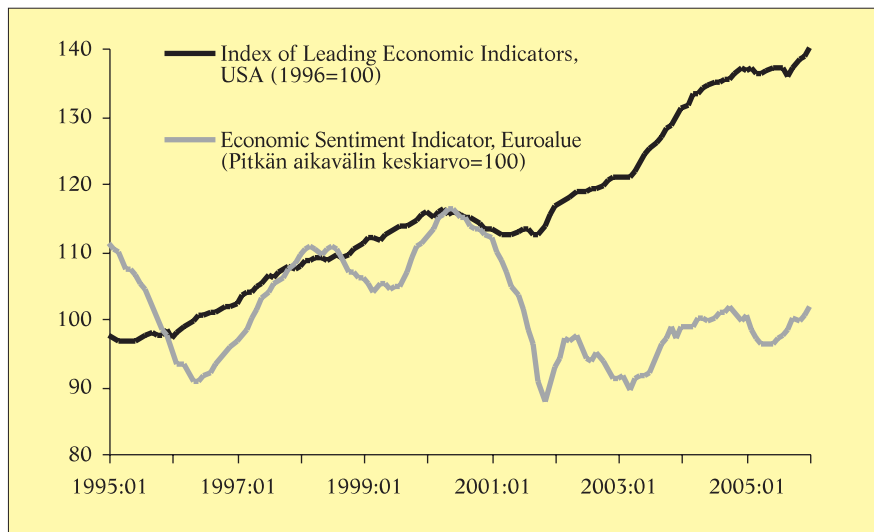
rajoittanut ennen kaikkea palkkojen vähäinen nousu. Toisaalta julkinen valta ei ole voinut tukea yksityistä kulutusta, koska finanssipolitiikassa on täytyntä vahvistaa julkisen talouden rahoitusasemaa ja pienentää julkisen talouden alijäämiä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Suhteellisen korkea työttömyys sekä pelko teollisten työ-

paikkojen menettämisestä matalan palkkatason maihin ovat myös ylläpitäneet kulutushaluja hillitsevää epävarmuutta euroalueella.

Euroalueen ydinmaiden tuotannon elpymisen dynamiikassa viennin kasvu parantaa yritysten kannattavuutta, joka puolestaan rohkaisee yrityksiä investoimaan. Vasta tämän jälkeen, kun investoinnit ovat lisänneet kotitalouksien tuloja ja aikaansaaneet uusia työpaikkoja, yksityinen kulutus elpyy. Tässä skenaariossa yksityinen kulutus alkaa voimistua tänä vuonna, mutta sen kasvu on nopeinta vasta ensi vuoden puolella. Yksityiset investoinnit kasvavat sekä tänä että ensi vuonna yli kolme prosenttia edellisvuodesta.

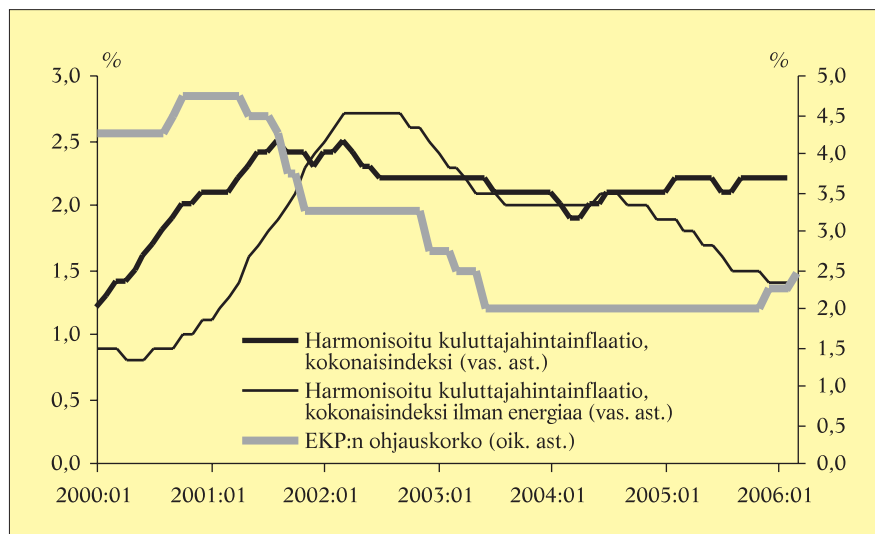
Euroopan talouskasvun epäyhtenäisyys hellittää jonkin verran. Saksan talousnäkymät ovat kohentuneet ja sen kasvu nopeutuukin selvästi. Koko EU:n alueella kasvu on edelleen nopeinta uusissa jäsenmaissa sekä eräissä pienissä jäsenmaissa kuten Irlannissa, Ruotsissa ja Suomessa. Euroopassa suhdanteet kehittyvät lähivuosina jossain määrin eri tahtiin kuin esimerkiksi Pohjois-Amerikassa. Suurena talousalueena Eurooppa voi kehittyä suh-

Kuvio 1. Kansainvälisiä suhdanneindikaattoreita 1995:01–2006:02.

Lähde: Conference Board, Euroopan komissio.

Kuvio 2. Euroalueen inflaatio ja rahapolitiikka 2000:01–2006:03.

Lähde: Eurostat, Tilastokeskus.

teellisen riippumattomasti, mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö esimerkiksi USA:n ja Aasian taloudet vaikuttaisi Eurooppaan. Kokonaistuotannon kasvun odottamaton hidastuminen Amerikassa tai Aasiassa, mikä ei kuulu tämän ennusteen perusskenaarioon, tyrehtyttäisi myös Euroopan talouskasvun.

Euroopan keskuspankki nosti ohjauskorkoaan 0,25 prosenttiyksikköä sekä 6.12.2005 että 8.3.2006. Kahdessa prosentissa 5.6.2003 lähtien ollut ohjauskorko on nyt 2,5 prosenttia. Koron nostoihin vaikutti kuluttajahintainflaation nopeutuminen. Syyskuusta alkaen euroalueen inflaatio hypähti vielä lisää ylöspäin, kun raakaöljy ja sen jalosteet kallistuivat. Tosin helmikuussa inflaatio oli jo hidastunut syksyn korkeimmista lukemista 2,3 prosenttiin, kun raakaöljy taas halpeni. Euroalueen talouskasvun kiihtyminen viime vuoden kolmannella neljänneksellä ja yritysten näkyvien tuntuva parantuminen tämän vuoden alussa myös rohkaisi koron nostoihin.

EKP:n päätöstä voidaan ihmetellä sillä perusteella, että energiasta puhdistettu ydininflaatio laski vuoden 2005 aikana selvästi 2 prosentin rajan alapuolelle (kuvio 2). Energian kallistu-

misen vaikutus kuluttajahintainflaatioon on noin prosenttiyksikön suuruisen. Melko yleisesti ollaan myös sitä mieltä, ettei energian hinnan nousu ole merkittävässä määrin kertaantunut muiden hyödykkeiden hinnannousuna. EKP tosin korosti ennen toista koronostoa, että eri maissa on nostettu hallinnollisia hintoja ja välillisiä veroja ja antanut näin ymmärtää, että inflaation uhka olisi lisääntymässä. Tämä retoriikka viittaa valmiuteen uuteen koronostoon myöhemminkin kuluvan vuoden aikana. Näillä näkymin EKP nostaa korkoaan tänä vuonna enintään

Taulukko 1. Kansainvälinen talous.

Kokonaistuotannon määrän kasvu (%)	2005	2006e	2007e
Yhdysvallat	3,5	3,2	3,0
Euro-12	1,3	2,1	2,6
Saksa	0,9	1,8	2,6
Ranska	1,5	2,3	2,6
Italia	0,2	0,8	1,7
EU25	1,6	2,2	2,6
Ruotsi	2,5	3,2	3,4
Iso-Britannia	1,8	2,0	2,2
Japani	2,8	3,0	3,0
Venäjä	6,4	6,0	6,0
Kiina	9,9	9,5	9,0

Lähde: BEA, IMF, OECD, Palkansaajien tutkimuslaitos.

puoli prosenttiyksikköä. Koronnosto-haluja hillitsee jonkin verran hidastuva kuluttajahintainflaatio.

Julkisen talouden vakauttaminen leimaa Euroopan suurimpien maiden finanssipolitiikkaa

Euroalueen suurimpien maiden – Saksan, Ranskan ja Italian – julkisen talouden alijäämät ovat rajoittaneet finanssipolitiikan mahdollisuuksia tukea kansantalouksien elpymistä. Alijäämät vaivaavat myös Kreikkaa, Portugalia ja vähäisessä määrin Hollantiakin. Euroalueen finanssipolitiikka on ollut vuodesta 2004 lähtien suhteellisen neutraalia eikä finanssipolitiikan mitoitus muutu tässä suhteessa ensi eikä seuraavanakaan vuotena. Jatkossa alijäämäisten maiden mahdollisuuksia päästä 3 prosentin alijäämärajan alapuolelle helpottaa talouskasvun lievä nopeutuminen.

USA:n talouskasvu hidastuu mutta on yhä yli 3 prosentin vauhdissa

USA:n talous kasvoi viime vuonna 3,5 prosenttia, suurin piirtein yhtä paljon kuin mitä Palkansaajien tutkimuslaitos ennusti viime elokuussa. Osin Katriina-pyörremyrskyn vaikutuksesta ta-

louskasvu hidastui viimeisellä neljänneksellä 1,6 prosenttiin (edellisestä neljänneksestä vuositasolle korotettuna). Viime vuonna USA:n talouskasvu tukeutui yksityisten investointien ripeään kasvuun. Erityisesti asuinrakentaminen oli vilkasta. Yksityinen kulutus kasvoi 3,6 prosenttia, edelleen suhteellisen nopeasti. Julkisen kulutuksen kasvu sen sijaan hiipui. Ulkomaankaupan (nettoviennin) vaikutus kokonaistuotantoon oli edelleen negatiivinen. Vuoden alun tiedot ja viime vuoden loppupuolen kehitys viittaavat asuinrakennusinvestointien kasvun selvään hidastumiseen. Kuluttajaluottamus on myös jonkin verran heikentynyt ja yksityisen kulutuksen kasvu on hidastumassa. Näillä näkymin yksityinen kulutus kasvaa tänä vuonna vielä noin 3 prosenttia. USA:n kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna 3,2 prosenttia ja ensi vuonna 3 prosenttia.

USA:n kuluttajahintainflaatio (verrattuna vuotta aiempaan) oli tammi-kuussa 4 prosenttia ja ilman energiaa ja ruuan raaka-aineita 2,1 prosenttia. USA:n keskuspankin uusi pääjohtaja Ben Bernanke on ilmoittanut jatkavansa koronnostoja inflaatiopaineiden hillitsemiseksi. Ohjauskorkoa on nostettu kesäkuusta 2004 lähtien kaikkiaan jo 14 kertaa yhdestä prosentista 4,5 prosenttiin. Samalla kun lyhyet korot ovat nousseet on niin sanottu tuottokäyrä muuttunut vaakasuoremmaksi. Pitkien korkojen verrattain vähäinen nousu selittyi odotuksista, joiden mukaan USA:n talouskasvu hidastuu, ja toisaalta dollarin asemasta reservivaluuttana ja ankkurina, johon Aasian maat kiinnittävät valuuttansa. Aasian keskuspankit ostavat USA:n valtion pitkiä papereita, mikä tukee näiden saamatodistusten hintaa ja peilikuvana tälle laskee niiden korkoa.

USA:n talouden epätasapainot eivät ole juuri hellittäneet. Kauppa- ja vaihtotaseen vajeet ovat vain syventyneet. Julkisen talouden alijäämä supistui viime vuonna alle 3 prosenttiin BKT:sta mutta on taas tänä vuonna nousemassa noin 3,5 prosenttiin BKT:sta ja il-

Taulukko 2. Kysynnän ja tarjonnan tase.

	2005 Mrd. €	2005 Määrän prosenttimuutos	2006e	2007e
Bruttokansantuote markkinahintaan ..	155,3	2,1	3,8	2,8
Tuonti	54,6	10,3	7,0	4,4
<i>Kokonaistarjonta</i>	<i>209,9</i>	<i>4,2</i>	<i>4,6</i>	<i>3,2</i>
Vienti	60,1	7,0	8,0	4,5
Kulutus	116,3	2,9	2,7	2,3
Yksityinen kulutus	81,3	3,4	3,1	2,5
Julkinen kulutus	35,0	1,5	1,6	1,8
Investoinnit	29,8	1,7	5,0	3,7
Yksityiset investoinnit	25,4	3,1	6,7	4,6
Julkiset investoinnit	4,4	-6,2	-4,8	-2,6
Varastojen muutos (ml. tilastollinen ero)	3,7	0,2	-0,1	0,0
<i>Kokonaiskysyntä</i>	<i>209,9</i>	<i>4,2</i>	<i>4,6</i>	<i>3,2</i>

Lähde: Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.

man sosiaaliturvarahastoja noin 5 prosenttiin BKT:sta.

Venäjän kasvu öljytulojen varassa

Öljyn ja kaasun hinnan nousu on voimistanut Venäjän taloutta. Kauppataaseen ylijäämä nousi viime vuonna 16 prosenttiin BKT:sta. Ulkomaankaupan ylijäämä on vahvistanut ruplaa suhteessa muihin valuuttoihin, myös suhteessa euroon. Tätä kehitystä ei Venäjän keskuspankkikaan ole vastustanut. Öljyn ja kaasun myynnistä saatuja tuloja on investoitu myös muihin elinkeinoihin. Energiasektorin menestyksen myötä myös kotitalouksien tulot ovat kasvaneet, minkä vaikutuksesta yksityisen kulutuksen kasvu on kiihtynyt. Yksityinen kulutus kasvoi viime vuonna jopa 11 prosenttia edellisvuodesta, kun koko talous kasvoi 6,4 prosenttia. Kiinteät investoinnit kasvoivat viime vuonna noin 10 prosentin vauhtia, ja ne kasvavat jatkosakin lähes samaa tahtia. Varsinkin valtio kasvattaa investointejaan, ja finanssipolitiikka kevenee jonkin verran. Julkinen talous pysyy kuitenkin ylijäämäisenä. Venäjän kasvu perustuu myös jatkossa vahvaan ulkomaankauppaan. Sen kokonaistuotanto kas-

vaa vuosina 2006 ja 2007 kuuden prosentin vauhtia.

Kiinan kasvu edelleen lähes 10 prosenttia

Aasia pysyy maailmantalouden kasvukeskuksena. Kiinan viime vuoden 9,9 prosentin kasvu ylitti odotukset, ja sekä Vietnamin että Intian kokonaistuotannon kasvu on nopeutumassa 8 prosentin tuntumaan. Myös muiden maiden kuten Indonesian ja pisimmälle kehittyneiden maiden talouskasvu pysyy nopeana, viiden prosentin tuntumassa, vaikka viennin kasvu USA:han hidastuu.

Kiinan kasvu hidastuu jonkin verran mutta pysyy lähes 9 prosentissa tänä ja ensi vuonna. Investointiaste alenee aiemmasta. Eri toimialoista telekommunikaatiolaitteiden tuotanto on kasvanut selvästi eniten. Suomalaisen tuotannon kanssa ainakin osittain kilpaileva paperin ja teräksen tuotanto on kasvanut myös keskimääräistä enemmän. Teollisuuden tuotteista teollisuuden koneiden ja laitteiden sekä elektroniikkateollisuuden tarvitsemien puolijohteiden tuotanto on sen sijaan kasvanut keskimääräistä hitaammin. Kiinan tilastokeskuksen mukaan palkkataso on noussut noin 13 prosenttia

vuodessa. Suuri osa tästä aiheutunee työntekijöiden siirtymisestä paremman palkkatason yrityksiin. Palkkaero rannikon ja sisämaan välillä on myös kasvanut. Uusi laskelma Kiinan kansantaloudesta nosti roimasti palvelutuotannon arvonlisäystä, ja samalla Kiinan BKT:n taso nousi 17 prosenttia aiemmasta.

Japanin talous on pääsemässä irti deflaatiokierteestä: työllisyystilanne on parantunut, kuluttajaluottamus on korkeampi kuin yli kymmeneen vuoteen ja hintojen lasku on kääntynyt niiden maltilliseksi nousuksi. Myös yritykset näkevät lähitulevaisuuden valoisaana ja niinpä investoinnitkin ovat vilkastumassa. Japanin talouskasvu tukeutuu tosin edelleen ulkomaankauppaan, jonka vahvuutta kuvaa se, että sen vienti Aasian maihin ylittää edelleen selvästi tuonnin näistä maista. Japanin kokonaistuotannon kasvu nopeutui viime vuonna 2,8 prosenttiin. Tänä ja ensi vuonna kokonaistuotanto kasvaa noin 3 prosentin vauhtia.

Kauttakuluvienti nosti sekä Suomen tuonnin että viennin kasvulukuja

Elektroniikkateollisuuden tuotteiden kauttakulku lähinnä Venäjälle kasvatti sekä Suomen tavaratuontia että tavaravientiä. Tavaroiden ja palveluiden tuonnin määrä kasvoi viime vuonna yli 10 prosenttia, ja vientikin kasvoi 7 prosenttia, vaikka paperin työsulku ja laivatoimitusten ajoittuminen vasta tähän vuoteen supistivat vientiä merkittävästi. Kauttakuluvienin vaikutuksesta tavaraviennin arvo Venäjälle oli 32 prosenttia edellisvuotista suurempi. Viime vuoden lopulla ja tämän vuoden alussa Suomen vienti on kasvanut reippaasti myös EU-alueelle.

Euroopan talouskasvun nopeutuksessa Suomen viennin kasvu Eurooppaan pysyy nopeahkona tänä ja ensi vuonna. Kauttakulun vuoksi tavaratuonti kasvoi viime vuonna pitkälle yli 40 prosenttia Virosta, Unkarista ja Kiinasta eli maista, joissa suomalaiset elektro-

niikkakonsernit tai niiden tytäryhtiöt ovat käynnistäneet laajamittaista tuotantoa. Samalla Suomen vienti supistui näihin maihin viitteenä siitä, että suomalaisvoimin aloitettu tuotanto on syrjäyttänyt Suomen vientiä näihin maihin. Huolestuttavaa on kuitenkin Suomen vaatimaton vientimenestys Aasian kaupassa. Vienti Itä- ja Kaakois-Aasiaan jopa supistui 11 prosenttia edellisvuodesta huolimatta alueen varsin nopeasta kasvusta. Näillä näkymin Suomen vientinäkömät pysyvät verraten hyvinä, koska euromaiden talous on elpymässä. Runsaiden laivatoimitusten ja paperiteollisuuden viime vuoden seisokin vuoksi koko viennin volyyymi kasvaa tänä vuonna 8 prosenttia. Ensi vuonna vienti kasvaa 4,5 prosenttia. Tuonninkin kasvu pysyy nopeana mutta hidastuu viime vuodesta.

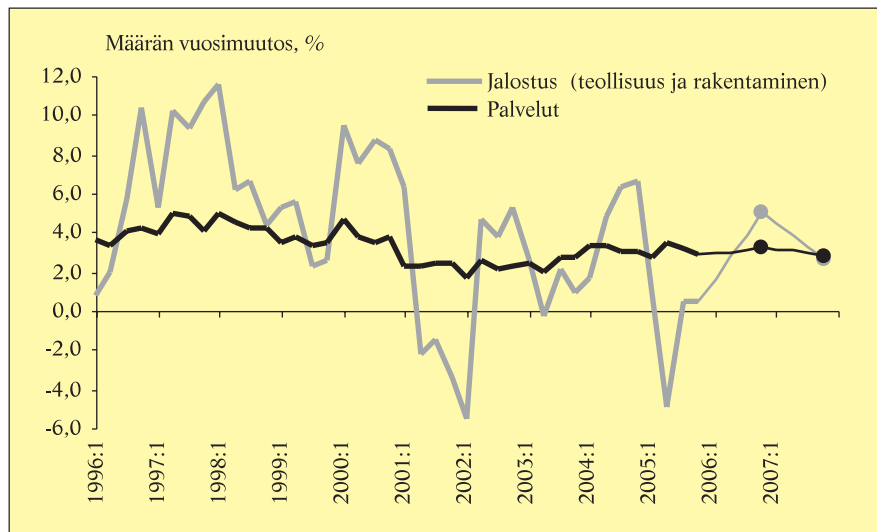
Kauppataseen ylijäämää kertyi viime vuonna 8,1 miljardia euroa. Ylijäämä supistui aiemmasta pitkälti paperin työsulun vuoksi. Tänä vuonna ylijäämä vahvistuu noin 9 miljardiin euroon, ja ensi vuonna ylijäämä on jo 9,5 miljardia euroa. Viime vuonna energian hinta nousi rajusti, minkä vaikutuksesta Suomen vaihtosuhte heikkeni edelleen. Kansantalouden tilinpidon mukainen tavaratuonnin hinnan nousu jäi kuitenkin yllättävän pieneksi, vain 2,8 pro-

sentiksi. Tuontihintojen nousua jarrutti ennen kaikkea se, että hintaeroosiosta kärsivien elektroniikkatuotteiden paino nousi tuontihintalaskelmassa kauttakulkuuonin kasvun vuoksi. Jatkossa Suomen vaihtosuhte kehitty aiempaa tasapainoisemmin. Energia ei enää nosta tuontihintoja, ja euroalueen pirstyminen luo edellytyksiä teollisuuden ja varsinkin metsäteollisuuden vientihintojen nousulle.

Palvelualat kasvavat edelleen nopeasti

Teollisuustuotanto supistui viime vuonna 1,9 prosenttia. Paperin työsulun ohella teollisuustuotannon kasvua alensi sähkön tuotannon selvä supistuminen, koska muun muassa sääolot suosivat sen tuontia lähialueilta. Ilman metsäteollisuuttakin tehdasteollisuuden kasvu olisi jäänyt vain 1,2 prosenttiin. Kulutustavaroiden kuten vaatteiden ja elintarvikkeiden tuotanto on supistumassa. Yllättävää oli myös hyvässä vedossa olleen metalliteollisuuden (ml. sähkötekninen teollisuus) suhteellisen hidas 2,4 prosentin kasvu. Tosin tämä luku voi hyvinkin vielä korjautua ylöspäin, kun lopullinen tilinpito valmistuu.

Kuvio 3. Tuotanto jalostuksessa ja palveluissa 1996:1–2007:4.

Lähde: Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.

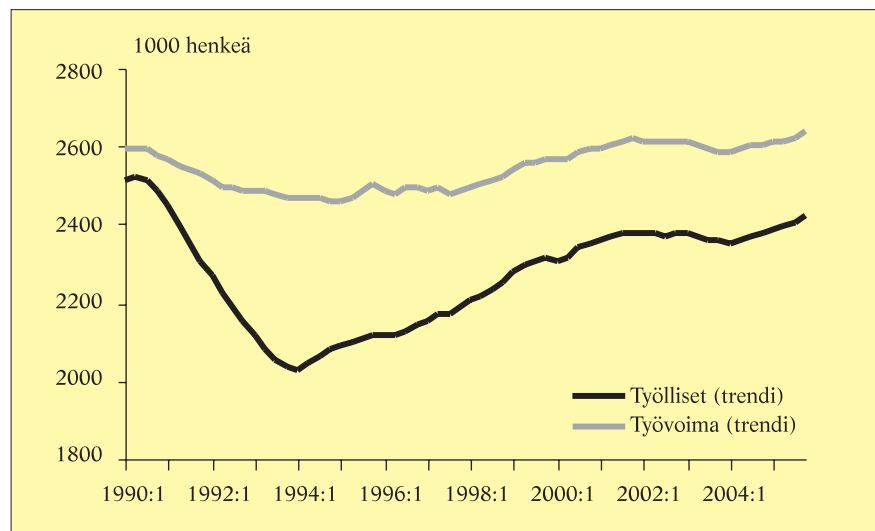
Teollisuuden tulevaisuuden näkymät ovat voittopuolisesti valoisat. Varsinkin rakennusaineteollisuus, kone- ja laite-teollisuus ja laivanrakennus kasvavat ripeästi. Globaali kilpailu ja Euroopan hidas kasvu ovat myös aikaansaaneet ongelmia teollisuudelle. Metsäteollisuuden kannattavuusongelmat eivät väisty nopeasti, ja sen tuotanto kasvaa hitaasti tai pysyy ennallaan. Tämän ohella vaatimattomallakin ammattitaidolla pärjäävä ja vain vähän tutkimukseen ja tuotekehitykseen investoinut elektroniikan sopimusvalmistus on siirtymässä ulkomaille matalan työvoimakustannusten maihin kuten Viroon, Unkariin, Kiinaan ja Intiaan. Suomen sähkötekniisestä teollisuudesta on kuitenkin muodostunut sellainen osaamiskeskittymä, jonka piirissä syntyy koko ajan uusia tietointensiivisiä yrityksiä, jotka parhaimmillaan luovat Suomeen uusia työpaikkoja täältä ulos siirtyneiden yritysten tilalle. Koko teollisuuden tuotanto kasvaa tänä vuonna runsaat 5 prosenttia, kun metsäteollisuuden ja sähkön tuotanto palautuvat normaaliuralle. Ensi vuonna koko teollisuuden tuotanto kasvaa enää 2,4 prosenttia vuotta aiemmasta.

Palveluissa kaupan kasvu hiipuu jonkin verran, mutta liike-elämän palveluiden kasvu vain nopeutuu. Metsäteollisuuden seisokista kärsineen liikenteenkin kasvu kiihtyy tuntuvasti tänä vuonna. Ensi vuonna liikenteen kasvu palautuu kahteen prosenttiin. Rakentaminen jatkuu erityisen vilkkaana seuraavat kaksi vuotta, ja yhteiskunnallisten palveluiden, muun muassa julkisten palveluiden, kasvu jatkuu tasaisena vajaan kahden prosentin vuosivauhtia.

Työllisten määrä kasvaa yli 40 000:lla tänä vuonna

Työmarkkinatilanne parani viime vuonna. Työllisten määrä lisääntyi 36 000 henkilöllä. Samaan aikaan aktiivisuus työnhaussa lisääntyi, mikä näkyi työvoiman määrän tuntuvana kasvuna (kuvio 4). Vaikka työvoiman kasvu hi-

Kuvio 4. Työvoima ja työlliset 1990:1–2005:4.

Lähde: Tilastokeskus.

dasti työttömyyden alenemista, työttömyysaste laskee viime vuonna keskimäärin 8,4 prosenttiin. Taloudellisen aktiviteetin pysyminen vireänä tukee työllisyyden parantumista myös kuluvana vuonna. Etenkin rakentamisessa ja palveluissa työllisyys lisääntyy. Massaisairanomista huolimatta myös teollisuus – lähinnä metalliteollisuuden ansiosta – tulee kasvattamaan työllisten määrää tänä vuonna. Kaikkiaan uusien työpaikkojen määrä kasvaa 1,7 prosenttia vuotta aiemmasta, mikä tarkoittaa 42 000 uutta työllistä. Työllisyysaste nousee tällöin keskimäärin 69 prosenttiin. Samalla myös työvoiman määrä kasvaa. Tätä trendiä vahvistaa se, että ikääntyvät jatkavat työelämässä aiempaa pitempään. Toisaalta parantunut työllisyystilanne aktivoi myös nuoria siirtymään työmarkkinoille. Työttömyysaste laskee kuluvana vuonna keskimäärin 8 prosenttiin.

Työmarkkinatilanne pysyy hyvänä myös ensi vuonna. Työllisten määrä tosin kasvaa vähemmän kuin tänä vuonna eli keskimäärin 27 000 henkilöllä. Rakentamisen korkeasuhdanne alkaa hiipua, mutta palveluiden työllistävä vaikutus säilyy kuitenkin suurin piirtein ennallaan. Myös työvoiman määrä kasvaa edelleen, sekin

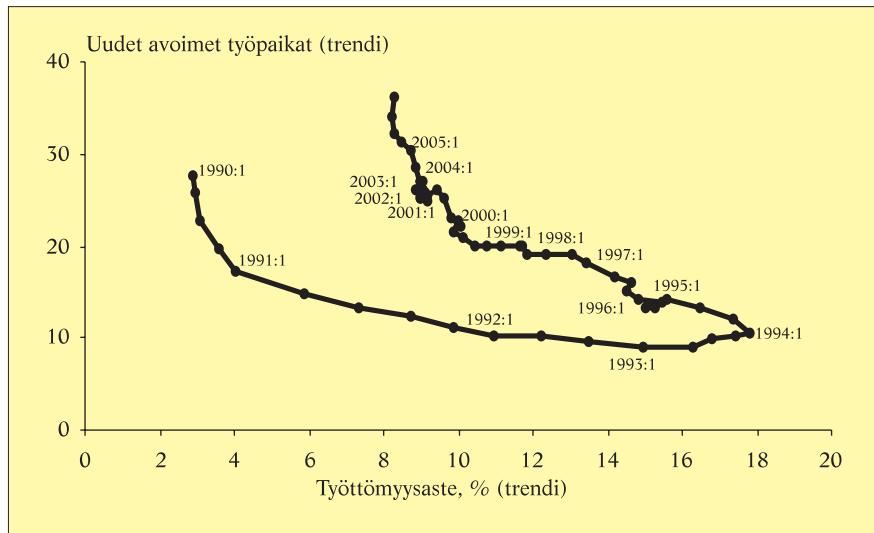
kuitenkin aiempaa maltillisemmin. Kehityksen seurauksena työttömyysaste laskee 7,7 prosenttiin. Työllisyysaste nousee ja on keskimäärin 69,5 prosenttia. Työllisyysaste alkaakin jo lähennellä 70 prosentin rajaa. Maaliskuusta 2003 maaliskuuhun 2007 eli vaalikauden aikana syntyy näillä näkymin 89 000 uutta työpaikkaa. Tämän mukaan hallitus jäisi 11 000 työpaikkaa asettamastaan tavoitteesta aikaansaada nettona 100 000 uutta työpaikkaa vaalikauden.

Seuraavalla sivulla (kuvio 5) olevasta Beveridge-käyrästä käy ilmi, ettei työvoiman kysynnän voimistuminen alenna työttömyyttä kovin nopeasti. Tähän ovat syynä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus, työvoiman aktivoituminen työmarkkinatilanteen parantuessa sekä ulkomaa-laisten, työvoimatutkimukseen kuulumattomien henkilöiden työllistyminen rakennus- ja telakka-alan töihin.

Ostovoiman lisääntyminen ja talousnäkyvien vakaus turvaavat kulutuksen kasvun

Viime vuonna ansiotaso nousi 3,6 prosenttia. Palkankorotukset noudattivat

Kuvio 5. Beveridge-käyrä 1990:1–2005:4.

Lähde: Tilastokeskus.

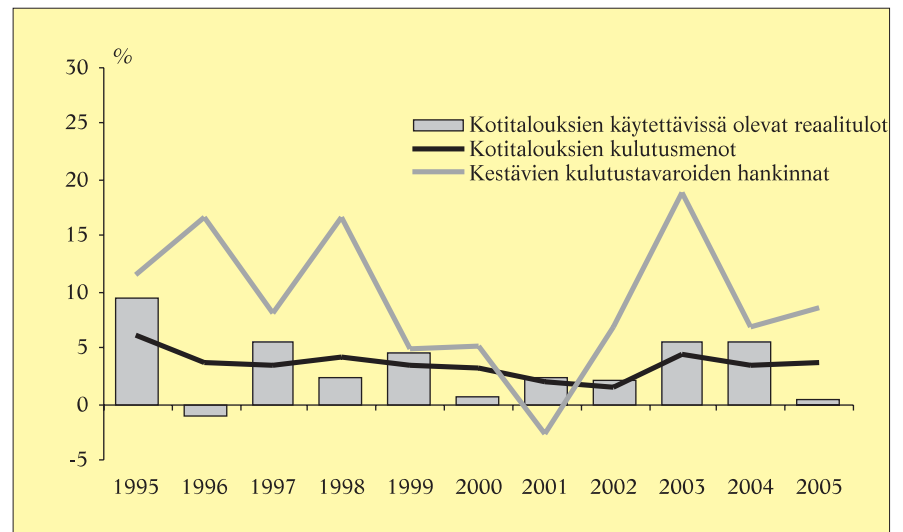
tulopoliittista kokonaisratkaisua ja toteutuivat ennustetusti. Tänä vuonna kehityssuunta jatkuu. Palkankorotukset ovat maltillista ja ennakoitavissa, eikä kotoperäisiä hintapaineita tai inflaatioyllätyksiä esiinny. Kotitalouksien taloussuunnittelu on vakaalla pohjalla. Ansiotaso nousee tänä vuonna 2,8 prosenttia. Ansioiden nousu ja työllisyyden kasvu pitävät yllä kuluttajien luottamusta, ruokkii kulutuskysyntää ja vahvistaa näin talouskasvua.

Tulopoliittinen kokonaisratkaisu on voimassa ensi vuoden syyskuun loppuun eikä ensi vuodeksi ole sovittu palkankorotuksia. Tämänvuotisten palkankorotusten perintö on ensi vuodeksi yli yhden prosenttiyksikön nousu. Liukumineen ennustamme ansiotason nousevan 2,4 prosenttia vuonna 2007. Tänä ja ensi vuonna palkankorotusten vaikutus tulokehitykseen pienenee viimevuotisesta, mutta veronkevennyksillä tuetaan vastaavasti palkansaajien ostovoiman kehitystä. Työllisyyden kohentuessa palkkasumma kasvaa ansiokehitystä nopeammin.

Kuten vuosi sitten ennakoimme, kotitalouksien omaisuustulot supistuivat viime vuonna. Tähän vaikutti pääomaja yhteisöverouudistus. Verotuksen kiristymiseen varauduttiin ennakolta ai-

kaistamalla osinkojen maksua vuodelle 2004. Tällaiset tilapäiset muutokset eivät vaikuttaneet kulutuskäyttäytymiseen, niinpä säästämisaste ensin nousi vuonna 2004 ja painui negatiiviseksi viime vuonna. Tänä vuonna omaisuustulojen kehitys palautuu normaaliksi. Ennustejakson aikana kotitalouksien reaalitytulot kasvavat tasaisesti (kuvio 6). Kotitalouksien korkomenot sitä

Kuvio 6. Kotitalouksien tulojen ja kulutuksen kasvu 1995–2005.

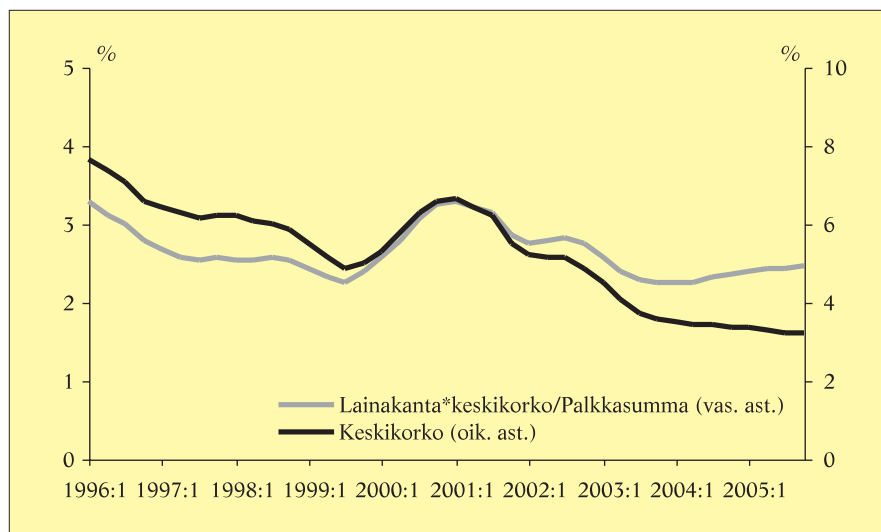
Lähde: Tilastokeskus.

vastoin kääntyvät nopeaan nousuun. Tämä heijastaa sekä lainakannan nopeana jatkunutta kasvua että viitekorkeiden kääntymistä selvään ja tasaiseen nousuun.

Yksityisen kulutuksen kasvuennusteemme on jonkin verran korkeampi kuin kulutuksen kasvun pitkän aikavälin keskiarvo. Kulutuksen kasvua tukee vakaa talouskehitys ja vahva kuluttajien luottamus. Tänä vuonna kulutus kasvaa 3,1 prosenttia. Kulutuksen kasvun rakenteen osalta merkittävää on sen painottuminen kestokulutushyödykkeiden hankintojen suuntaan. Näin on ollut jo muutaman vuoden ajan.

Kulutuksen kasvun rakenne on vahvistanut valtiontaloutta, sillä välillisten verojen tuotto on lisääntynyt kulutuksen keskimääräistä kasvua nopeammin. Viime vuoden loppupuoliskolla auto-kauppa lähti uuteen nopeaan kasvuun. Muuten hankinnat suuntautuivat aiempaa enemmän kodinkoneisiin, elektroniikkaan ja kalusteisiin. Ensi vuonna reaaliensioiden ja tulojen kasvun lievä hidastuminen ja korkomenojen nousu jarruttaa kulutuksen kasvua, ja se on 2,5 prosenttia. Asuntolainojen puolen prosenttiyksikön koronnousun aiheuttama kotitalouksien korkomenojen lisäys vastaa nykyisellään 0,4 pro-

Kuvio 7. Kotitalouksien asuntolainojen korkomenot suhteessa palkkasummaan 1996:1–2005:5.

Lähde: Suomen Pankki, Tilastokeskus.

senttia vuotuisesta palkkasummasta. Koska suurin osa asuntolainoista on annuiteetilainoja, eivät kotitalouksien velanhoitomenot kuitenkaan lisääny tää vastaavasti (kuvio 7).

Myös kone- ja laiteinvestoinnit elpyvät

Investoinnit lisääntyivät viime vuonna 1,7 prosenttia. Kasvun aikaansaivat talonrakennus- sekä maa- ja vesirakennusinvestoinnit. Talonrakentamista kasvatti ennen kaikkea asuntojen vahvana jatkunut kysyntä. Maa- ja vesirakentamista vahvistivat taas suuret julkiset hankkeet kuten E18-tieosuus sekä Vuosaaren satama.

Investoinnit kasvavat tänä vuonna edellisvuotta nopeammin. Tähän viittaa se, että rakennusteollisuuden luottamusindikaattori nousi vuoden alussa selvästi. Tämän lisäksi aloitetut rakennukset sekä rakennusluvut osoittavat vahvaa kasvua. Aiempina vuosina aloitetut suuret julkiset hankkeet takaavat myös sen, että maa- ja vesirakentaminen jatkuu vilkkaana. Lisäksi on havaittavissa merkkejä kone- ja laiteinvestointien piristymisestä. PT:n

ennusteen mukaan investoinnit kasvavat kuluvana vuonna 5,0 prosenttia.

Taulukko 3. Ennusteen keskeisiä lukuja.

	2005	2006e	2007e
Työttömyysaste (%)	8,4	8,0	7,7
Työttömät (1 000)	220	211	206
Työlliset (1 000)	2 401	2 443	2 470
Työllisyysaste (%)	68,0	69,0	69,5
Inflaatio, kuluttajahintaindeksi (%)	0,9	1,1	1,3
Ansiotaso, ansiotasoindeksi (%)	3,6	2,8	2,4
Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitulot (%)	0,3	2,8	1,7
Vaihtotaseen ylijäämä (mrd. €)	3,7	4,2	4,4
Kauppataaseen ylijäämä (mrd. €)	8,1	8,9	9,6
Valtiontalouden rahoitusylijäämä			
mrd. €	1,0	1,3	0,3
% bkt:sta	0,6	0,8	0,2
Julkisyhteisöjen rahoitusylijäämä			
mrd. €	3,8	4,9	4,3
% bkt:sta	2,4	3,0	2,5
Velkaantumisaste (Emu-velka)			
% bkt:sta	41,1	39,1	37,7
Veroaste, %	44,5	44,0	43,8
Lyhyet korot (3 kk:n euribor)	2,2	2,9	3,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.)	3,4	4,0	4,8

Lähde: Suomen Pankki, Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.

Kone- ja laiteinvestoinnit jatkavat selvää kasvuaan myös vuonna 2007. Reaalikorkojen nousu ja kotitalouksien tulokehityksen lievä hidastuminen sen sijaan hillitsevät asuinrakentamista ensi vuonna. Lisäksi muiden talonrakennusinvestointien kasvu hidastuu. Ensi vuonna kokonaisinvestoinnit kasvavat 3,7 prosenttia edellisvuodesta.

Inflaatiovauhti jää euroaluetta matalammaksi

Viime vuonna kuluttajahintainflaatio oli muuta euroaluetta selvästi hitaampaa, 0,9 prosenttia. Eri hyödykeryhmien hintakehitys oli sitä vastoin epäyhtenäistä. Eniten inflaatioon ovat vaikuttaneet asumisen, erityisesti asuntojen hintojen nousu ja polttoaineen rajua hinnannousu. Toisaalta inflaatiota on jo jonkin aikaa hillinnyt viestinnän hintojen tuntuva lasku. Raakaöljyn hinta on tällä hetkellä poikkeuksellisen korke-

*Ennustepäällikkö Eero Lehto korostaa, ettei Suomessa kannattaisi alentaa kokonaisveroa-
astetta, mutta verotuksen rakennetta voitaisiin muuttaa niin, että pääomatulojen verotus-
ta kiristetään samalla kun ansiotuloverotusta kevennetään.*

alla eikä nopeaa hinnan laskua ole näköpiirissä. Öljymarkkinoiden kireää ja hermostunutta tilannetta heijastaen raakaöljyn ja öljytuotteiden tuotanto-alueiden konfliktit ja muut häiriöt näkyvät välittömästi hintojen nousuna. Viitekorkojen nousu on tänä ja ensi vuonna merkittävin inflaatiota nostava tekijä, mutta muita olennaisia hintapaineita ei ole näkyvissä. Kuluttajahinnat nousevat noin prosentilla vuonna 2006. Suomessa inflaatio jää siis edelleen selvästi hitaammaksi kuin muulla euroalueella. Näin on ollut jo usean vuoden ajan. Maltillisilla palkkatarkoituksilla on ollut oma osuutensa tähän. Ensi vuonna inflaatio on vuositasolla 1,3 prosenttia.

Valtion rahoitusasema vahvistuu väliaikaisesti

Valtiontalouden rahoitusylijäämä kasvoi viime vuonna noin 600 miljoonaa euroa ja yltyi lähes miljardiin euroon. Valtion kulutusmenojen kasvu jäi poikkeuksellisen hitaaksi, vain 1,5 prosenttiin. Yksityisen kulutuksen kasvun painottuminen korkeamman alv-prosen-

tin kestokulutushyödykkeisiin sai aikaan hyvän kasvun arvonlisäveron tuotossa. Ansio- ja pääomatuloveron kertymä kasvoi peräti 7,5 prosenttia, mikä ylitti kaikki ennusteet selvästi. Vaikka tuloverotusta jonkin verran kevennettiin, sen tuottoa lisäsivät palkkasumman hieman odotettua paremman kasvun lisäksi erityisesti loppuvuodesta tapahtunut korkeamman marginaaliveron alaisten palkkojen ja palkkioiden lisääntyminen sekä verojen jako-osuuden muutos kunnilta valtiolle vuoden 2004 verotuksen valmistumisen perusteella.

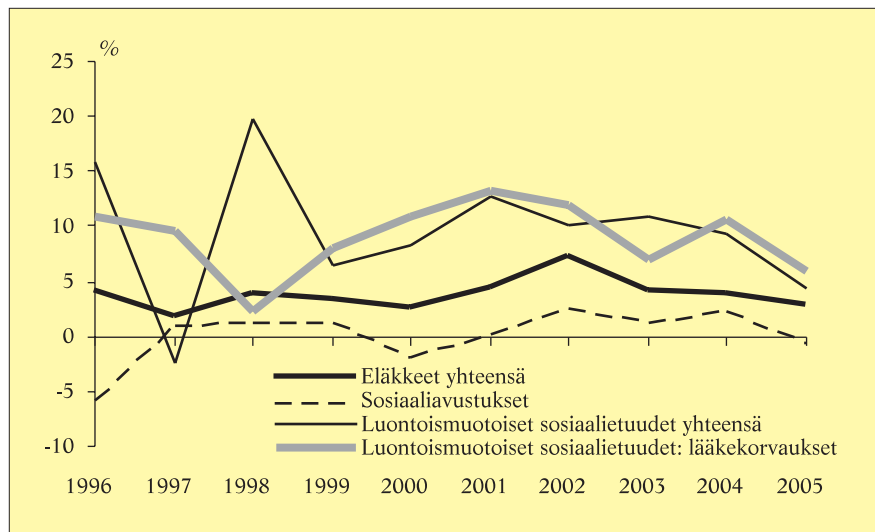
Vuonna 2005 kuntien rahoitusylijäämä paisui 150 miljoonalla eurolla. Kuntien kulutusmenot lisääntyivät ennakoituun 5,3 prosentin tahtiin. Kun valtio nosti osuuttaan tuloverojen tuotosta sen jako-osuuden tarkistamisen yhteydessä, kunnallisverokertymä jäi ennustettua hieman alhaisemmaksi. Työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusylijäämä kasvoi noin puolella miljardilla eurolla. Koko julkisyhteisöjen rahoitusylijäämä (EMU-ylijäämä) kohosi yli miljardilla eurolla, ja sen suhde bruttokansantuotteeseen nousi puolella prosenttiyksiköl-

lä 2,4 prosenttiin. Valtionvelkaa kyettiin lyhentämään tuntuvasti, ja julkisyhteisöjen yhteenlasketun velan (EMU-velan) suhde bruttokansantuotteeseen aleni peräti neljä prosenttiyksikköä, 41,1 prosenttiin.

Julkisen talouden ja sen rahoitusaseman kehityksen tarkastelussa ovat tiedotusvälineet kiinnittäneet paljon huomiota veronkevennyksiin. Oheinen kuvio esittää sen sijaan joitakin kiinnostavia poimintoja menopuolelta. Tärkeä kysymys on, hidastaako vuoden 2005 alusta voimaan astunut eläkeuudistus pysyvästi eläkemenojen kasvua. Sosiaalivastukset (kuten toimeentulo-, asumis- ja opintotuki sekä lapsilisät) ovat sen sijaan olleet jo pitkään nimellisummiltaankin jäädytettynä. Luontoismuotoiset sosiaalietuudet (lähinnä valtion, kuntien ja Kelan maksamat terveys- ja sosiaalipalvelut) puolestaan ovat olleet rivakassa kasvussa. Erityisesti lääkekorvausten kasvua on viime vuosina pyritty rajoittamaan.

Kuluvana vuonna valtiontalouden ylijäämä kasvaa noin 350 miljoonaa euroa. Tätä selittää ennen kaikkea jo tiedossa oleva valtion saamien osinkojen vähintään 600 miljoonan euron kasvu. Arvonlisä-, alkoholi- ja autoveron tuoton ennustetaan kasvavan hyvää vauhtia, mutta varainsiirtoveron tuotto uhkaa alentua viimevuodesta. Ansiotuloveron kevennykset ovat tänä vuonna melko suuria ja varallisuusvero on lopetettu, mutta palkkasumman ja yhteisöveron tuoton hyvän kasvun ansiosta valtion tulo- ja varallisuusverokertymä pysyy lähes ennallaan. Valtion kulutusmenot kasvavat maltillisesti ja investoinnit supistuvat hieman. Vuonna 2007 valtiontalouden rahoitusylijäämän ennustetaan supistuvan noin miljardilla eurolla. Veronkevennykset ovat edellisvuotta pienempiä, mutta palkkasumman kasvun hidastuminen jättää ansiotuloveron tuoton edelleen negatiiviselle uralle, ja yksityisen kulutuksen kasvun vaimenemisen seurauksena myös välillisten verojen kertymän kasvu hidastuu. Valtion saamien osinkojen tämänvuotisen korkean tason odotetaan jäävän tilapäiseksi ilmiöksi. Valti-

Kuvio 8. Eräiden julkisten menoerien muutokset vuosina 1996–2005, käyvin hinnoin.

Lähde: Tilastokeskus.

onosuuksien ja sosiaaliturvarahastoille siirrettävien varojen vahva kasvu jatkuu.

Kuntien yhteenlaskettu rahoitusasema kohenee mutta pysyy yhä alijäämäisenä. Kuntien verotulot kasvavat tasaisesti, koska kunnallisveroon ei tehdä kevennyksiä. Sitä paitsi kunnallisveroprosentti nousee ja yhteisöverotuottokin kasvaa selvästi. Samalla kuntien kulutusmenojen kasvu hidastuu vajaalla prosenttiyksiköllä. Myös ensi vuonna kuntien verotulot kasvavat voimakkaasti. Kuntien rahoitusaliäämä supistuu ensi vuonna 400 miljoonalla eurolla. Tässä laskelmassa on oletettu, että kunnallisverotus kiristyy 0,1 prosenttiyksiköllä.

Työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen ylijäämä kasvaa tänä vuonna runsaat 400 miljoonaa euroa, kun eräitä maksuprosentteja korotetaan hiukan ja sosiaaliedut ja -avustukset kasvavat hitaasti. Ensi vuonna työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen maksutulojen oletetaan kasvavan tämänvuotista selvästi hitaammin, kun maksujen korotuksista ei toistaiseksi ole tehty päätöksiä. Niiden rahoitusylijäämä pysyykin ensi vuonna ennallaan.

Koko julkisyhteisöjen rahoitusylijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen kohoaa tänä vuonna 0,6 prosenttiyksiköllä. Samalla veroaste alenee 0,5 prosenttiyksiköllä lähinnä valtion veronkevennyksen ja bruttokansantuotteen arvon nopean kasvun seurauksena. Ensi vuonna julkisyhteisöjen EMU-ylijäämä alenee jonkin verran. Samalla EMU-velka suhteessa bruttokansantuotteeseen supistuu noin 1,4 prosenttiyksiköllä ja veroaste alenee hiukan.

Kuntaremontti vaikuttaa hitaasti

Kunnat painiskelevat jatkossakin lisääntyvien menovelvoitteiden ja rajallisen tulonmuodostuksen aikaansaamassa paineessa. Ratkaisuksi tähän ongelmaan suunnitellaan kuntaremonttia, jossa kunnan keskikoko nousee ja vähintäänkin kuntien välinen yhteistyö tiivistyy. Rationalisointi on aina tervetullutta, mutta siitä saatavat hyödyt realisoituvat hitaasti. Jos kuntien tulonmuodostusta ei turvata, tehokkuuteen tähtäävät kehityshankkeet uhkaavat jäädä puolinaisiksi, jolloin

tavoitellut kustannussäästöt aikaansaadaankin lähinnä palvelutasoa heikentämällä. On myös otettava huomioon, että alueellinen kehitys on myös jatkossa varsin epäyhtenäistä ja että globalisaation aikaansaamat negatiiviset shokit kohdistuvat tyypillisesti yksittäisille paikkakunnille. Tästä seuraa, ettei tarve tasata veroja heikkojen alueiden hyväksi ole ainakaan vähenemässä.

Kohti yhtenäisempiä verokantoja

Suotuisa suhdannetilanne antaa mahdollisuuden vahvistaa valtiontalouden ja koko julkisen talouden rahoitusasemaa ja varautua siihen, että väestön ikääntyminen ja suhdanteiden mahdollinen heikentyminen lisää julkisia menoja tulevaisuudessa. Veroastetta ei pitäisi enää merkittävästi alentaa uusilla päätöksillä. Verorakenteen muuttamiseen on sen sijaan runsaasti tilaa. Pääomatulojen verotusta voitaisiin kiristää – esimerkiksi tietyn kynnyksen ylittävien pääomatulojen osalta – ja ansiotuloverotusta voitaisiin vastaavasti lieventää niin, ettei kokonaisverokeräytymä juuri muuttuisi. Tässä ratkaisussa valtionverotuksen ansiotuloja koskeva korkein rajavero voitaisiin alentaa 50 prosenttiin. Tämän seurauksena verokeinottelu vähenisi, palkkavaatimukset maltillistuisivat, tulonjako tasoituisi ja korkeapalkkaisten asiantuntijoiden kannustin työskennellä Suomessa paranisi. Nämä edut mitä ilmeisimmin olisivat suurempia kuin ne haitat, jotka seuraavat siitä, että kannustimet tavoitella pääomatuloja heikkenisivät jonkin verran.

Yritysten kansainvälistyessä kansallinen yritystuki, joka nykyisin on pääosin T&K-tukea, ei välttämättä tue enää kotimaista tuotantoa eikä työllisyyttä. Tämän vuoksi T&K-tuki pitäisi suunnata aiempaa selvemmin pienille ja keskisuurille yrityksille. Tukipäätöksissä pitäisi myös arvioida erikseen sitä riskiä, että tuen hyödyt valuva maasta ulos. ■

Suomen paperiteollisuuden tulevaisuus – isänmaa hukassa?

Metsäteollisuusyhtiö UPM-Kymmene aikoo irtisanoa 3 600 työntekijää, joista lähes 3 000 Suomesta. Rajuja toimenpiteitä on selitetty heikolla kannattavuudella ja tuotteiden heikohkolla kysynnällä. Onko tämä välttämätöntä ja miksi tähän päädyttiin? Miksi irtisanomiset painottuvat lähes yksinomaan Suomeen, vaikka UPM:llä on päälylystetyn aikakauslehtipaperin tuotantoa ympäri Eurooppaa?

Kypsä toimiala

Paperin kulutuksen kasvun arvioidaan olevan seuraavan 15 vuoden aikana enää noin prosentin luokkaa Länsi-Euroopassa, joka on Suomen tuotannon tärkein markkina-alue. Tätäkin hitaammin sähköisen viestinnän syrjäyttämä paperin kulutus kasvaa Pohjois-Amerikassa ja Japanissa. Paperituotteiden kulutus kasvaa jo selvästi tätä nopeammin Aasiassa ja Itä-Euroopassa, joissa väestön lähtötasoinen paperin kulutus on pieni ja joissa talouskasvu on keskimääräistä nopeampaa. Kiina ja muu Aasia ovat lisänneet omaa tuotantokapasiteettiaan tyydyttämään kasvavaa kysyntäänsä. Kiinan tuotannon suhteellisen nopea kasvu, joka oli viime vuonna noin 26 prosenttia, on supistanut markkinoita Suomen Aasian vienniltä. Viime aikoina Euroopan paperiteollisuus on kärsinyt alikysynnästä, joka on laskenut hintoja ja heikentänyt kannattavuutta. Näköpiirissä oleva EU:n kasvun nopeutuminen lisää myös paperin kulutusta Euroopassa ja parantaa suomalaisenkin tuotannon kannattavuutta.

Kierrätys valtaa alaa

Keräyspaperin käyttö paperin raaka-aineena on yleistymässä. Euroopassa paperin kierrätysaste on tällä hetkellä 56 prosenttia ja on nousemassa tästä vielä jonkin verran. Tämä vahvistaa Keski-Euroopassa sijaitsevaa kierrätyskuitua käyttävää tuotantoa. Itäisen Keski-Euroopan kasvava kulutus tyydytetään pitkälti kierrätyskuitua käyttävän kapasiteetin lisäyksellä, mutta kokonaan ei paperin jalostus tule toimeen kierrätyskuidulla. Kierrätyskuidun raaka-aineen laadun pysyminen jalostuskelpoisena

edellyttää uusiokuitupaperin sekoittumista vanhaan kierrätyskuidulla tehtyyn paperiin. Itä-Euroopan kulutuksen kasvu edellyttää uusiokuituun perustuvan tuotannon laajenemista. Tältä osin ei Euroopan markkinoiden laajeneminen supista Suomen uusiokuituun perustuvan teollisuuden vientimarkkinoita.

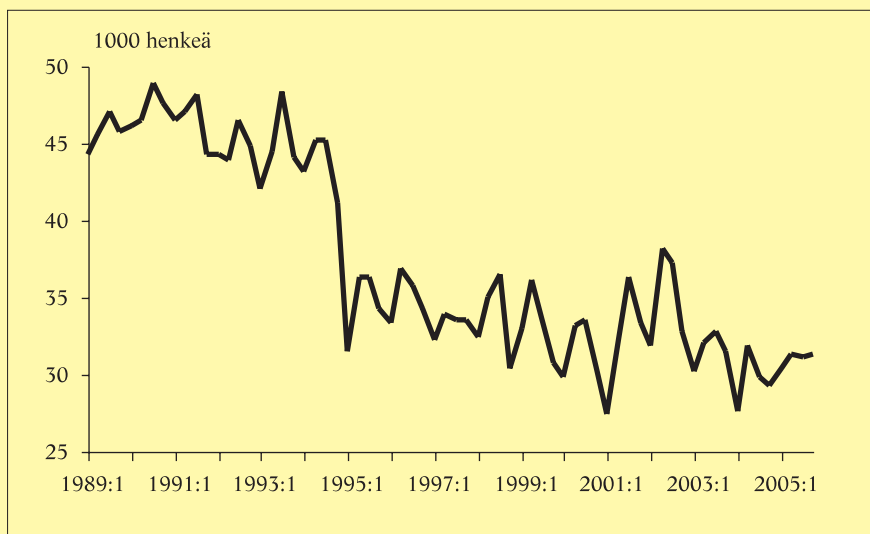
Paperin työpaikat vähentyneet

Suomen paperiteollisuus on kasvattanut tuotantoa tasaisesti. Tuotannon pääomavaltaistuminen ja tuottavuuden paraneminen yhdessä markkinoiden suhteellisen hitaan kasvun kanssa ovat kuitenkin vähentäneet alan työllisyyttä.

Kilpailukyky useiden tekijöiden summa

Paperiteollisuudessa työvoimakustannukset eivät ole yhtä tärkeä kilpailutekijä kuin esimerkiksi kulutuselektronikan kokoonpanossa. Koska alan tuotanto on pääomavaltaista, prosessiosaamisella ja koneiden tehokkuudella on suuri merkitys. Myös energian edullisuus sekä logistiikan ja materiaalihuollon tehokkuus korostuvat. Kaikki tämä suosii pitkää teollista perinnettä ja osaamista. Suomen paperiteollisuuden kokonaistuottavuus on kasvanut vuodesta 1985 nopeammin kuin läntisissä kilpailijamaissa. Vuodesta 2000 lähtien muut ovat ottaneet Suomen etumatkaa kiinni. On ilmeistä, että yrityksen sisällä tehokkuuteen tarvittava tietotaito leviää helpommin kuin yritysten välillä. Niinpä suomalaisten suuryhtiöiden levittäytyminen yritysostoin lähinnä muualle Eurooppaan on mitä ilmeisimmin edesauttanut teknologisen etumatkan kiinni kuromisessa. Kun vielä

Suomen paperiteollisuuden työllisten määrä 1989:1–2005:4.

Lähde: Tilastokeskus.

1990-luvun puolessa välissä suomalaisten metsäteollisuusyritysten liikevaihdosta runsas 80 prosenttia syntyi kotimaassa, niin nykyisin tuo osuus on pudonnut selvästi alle 50 prosenttiin.

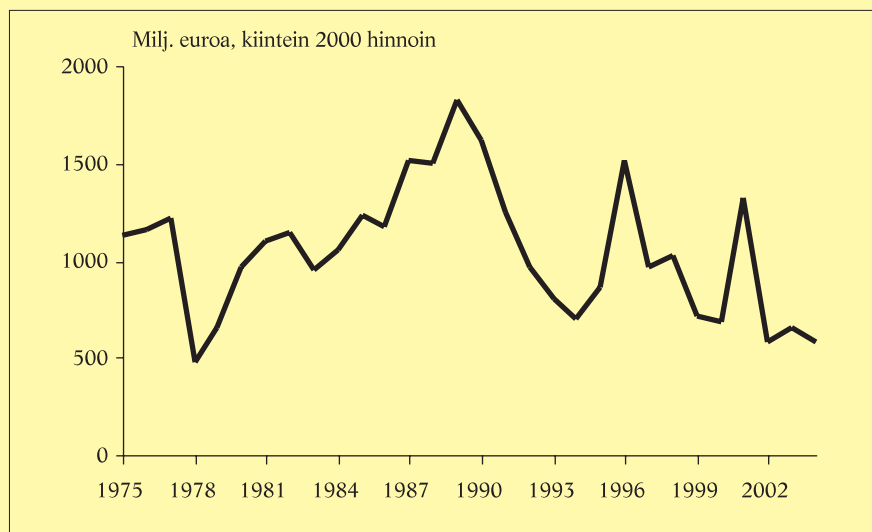
Sijoittuminen

Paperiteollisuuden tuotannon sijoittumisessa raaka-ainelähteiden ja loppukäyttäjien sijainti sekä kuljetuskustannusten ja logistiikan merkitys on keskeistä. Kukin maanosia pyrkii tyydyttämään kulutuksensa omalla tuotannollaan. Suomen tuotannon luonnollinen markkina-alue on Eurooppa, ja Suomen kannalta on elintärkeää se, miten tuotanto organisoidaan Euroopassa.

Euroopassa tuotannon sijoittumista Keski-Eurooppaan edistää kierrätyskuidun lisääntyvä käyttö ja loppukäyttäjien läheisyys. Tuotannon lisäämistä Venäjällä taas puoltaa maan mittavat raaka-ainevarat. Venäjän tuotanto tulee jatkossa kilpailemaan myös Aasian markkinoilla, joilla raaka-aineen riittämättömyys, energian kalleus sekä ratkaisemattomat ympäristöongelmat rajoittavat tuotannon laajentamista tehokkaana ja kilpailukyisenä. Suomen etuna suhteessa Keski-Eurooppaan voidaan pitää runsaita raaka-ainevaroja, suhteellisen halpaa energiaa, pieniä korjuukustannuksia ja alan pitkää teollista perinnettä ja sen tuomaa osaamista.

Tuotannon mahdollinen keskittäminen itäiseen Keski-Eurooppaan on uhka suomalaiselle teollisuudelle. Pitkäkestoisia investointeja tuskin voidaan perustaa tämän hetken eroihin työvoimakustannuksissa. Toiseksi palkat nousevat jatkossa Itä-Euroopassa tuntuvasti nopeammin kuin Suomessa. Suomalaisen tuotannon tulevaisuuteen vaikutetaan jo lähiajan investointipäätöksissä. Vaikka Suomen tuotantokapasiteetti on vielä melko uutta ja tehokasta, uusi investointi muualle Eurooppaan ja investoimattomuus Suomeen tuo vääjäämättä lähemmäksi sen päivän, jona ajetaan alas seuraava suomalainen yksikkö vanhana ja tehotomana. Epävarmuutta lisää se, että valittava investointistrategia on hyvin näkemyksellisten tekijöiden varassa. Se huolettomuus, jolla suomalainen yritysjohto on suhtautunut ulkomaisten investointien tuottoepävarmuuteen, aiheuttaa huolta. Virheeksi osoittautuneet yritysostot Pohjois-Amerikassa ovat tuottaneet miljardiluokan tappioita. Ulkomaisen tuotannon käynnistämisen yhteydessä koettuja ongelmia yhä vähätellään. Tuorein esimerkki tästä on

Paperiteollisuuden bruttoinvestoinnit Suomeen 1975–2004.

Lähde: Tilastokeskus.

Metsä-Botnian sellutehdashanke Uruguayssa. Vastapainoksi suomalaisen tuotannon tulevaa kannattavuutta taas arvioidaan kriittisesti.

Ratkaisuna uudet tuotteet

Paperiteollisuuden tämänhetkistä kannattavuusongelmaa ei voi kiistää, mutta kysymys on siitä, miten tämä ongelma ratkaistaan ja miten se ratkeaa. Perinteisten volyymituotteiden tuotanto ei voi enää kasvaa merkittävästi. Venäjältä tulevan lisäraaka-aineen saatavuuden mahdollinen vaikeutuminen voisi myös aikaansaada uusia ongelmia kotimaiselle tuotannolle. Täysin perusteltua on kuitenkin säilyttää ainakin kotimaiseen uusiokuituun pohjautuva jalostus Suomessa. Prosessin tehostaminen on edelleen yksi varteenotettava tapa tukea kotimaista kilpailukykyä. Tuntuva kasvua voi taas löytyä uusien jatkojalosteiden kuten erikoispaperien ja -kartonkien kehittämisestä. Menestyksestä tällä tiellä löytyy hyviä esimerkkejä myös Suomesta. Merkittävintä kasvupotentiaalia löytynee myös puuraaka-aineen jalostamisesta kemian teollisuuden puolella. Tähän suuntaan voidaan puuraaka-aineen hyödyntämistä sysätä kotimaisella elinkeinotukipolitiikalla, muun muassa Tekesin myötävaikutuksella. Samansuuntaista aktiviteettia kaivataan lisää myös suomalaisen teollisuuden piirissä. Suomen valtion pitäisi myös toimia EU:n piirissä yritystuen käytön yhdenmukaistamiseksi. Näin välttyttäisiin ikäviltä tilanteilta, joissa työllisyyden edistämiseksi tuetaan paperiteollisuuden investointeja EU:n uusiin jäsenmaihiin samalla kun aikaansaadaan työttömyyttä Suomeen.